

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

2
1905

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

ÉDITIONS

BAS. N. GRÉGORIADÈS

Ε.Υ.Δ της Κ.Υ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

γένη εἰσέφρησαν. Οὕτω γράφει: λῦκος, μῦρτος (παραλειπομένης ἄλλως τῆς νεοελληνικῆς μυρτιάς), προκυμαῖα, μπουφρὲς ἀντὶ μπουφρὲς, ἕνας ὄρμος, ἀκρογαλιά, λιθοκόλλα, μία κοῦκος, ἀρίγγα, τὸ ἀχρηστον ἀνθίας, ὁ σάλμων ἀντὶ τοῦ σολωμοῦ, ψιττακὸς ἀνευ τοῦ παπαγάλου, κονοπίδι, τσίτσιρας ἀντὶ τοῦ τζίτζικας, ἕνα πράσινο φραγκοστάφυλο (a goos berry), ἡ λοκάντα καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ἐν γένει δὲ πολὺς ὁ συμφυρμὸς τῆς καθαρειούτης καὶ τῆς δημώδους. Παρὰ πάντα ταῦτα τὸ βιβλίον εἶνε χρήσιμον εἰς τοὺς ξένους καὶ δύναται νὰ ἐκληφθῆ ἐκπληροῦν τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐξεδόθη.

Canti popolari Greci tradotti ed illustrati da *Niccolò Tommaseo* con copiose aggiunte ed una introduzione per cura di *Paolo Emilio Pavolini* Remo Sandron Editore. Milano - Palermo - Napoli. 1905. Εἰς 8^{ον} σ. 200.

Ἡ συλλογὴ αὕτη τῶν δημοτικῶν ἡμῶν ᾠμάτων ἀποτελεῖ τὸν πέμπτον τόμον τῆς Βιβλιοθήκης τῶν λαῶν (Biblioteca dei Popoli), ἣν διευθύνει εἰς τῶν ἀρίστων ποιητῶν τῆς νέας Ἰταλίας, ὁ Ἰωάννης Πάσκολης, καὶ ἐξεδόθη μετὰ τὴν Μαχαβαράταν, τοὺς Ἀχαρνεῖς τοῦ Ἀριστοφάνους, τὸν Προμηθεῖα δεσμώτην τοῦ Αἰσχύλου καὶ τὸ βουδδιστικὸν δράμα Ναγανάνδαν. Δὲν εἶνε δὲ ἀπλῆ σύμπτωσης, ὅτι ὁ ἐκδοὺς τὸ βιβλίον καθηγητῆς κ. Παβολίνης εἶνε ὁ αὐτὸς καὶ ὁ κατ' ἐκλογὴν μεταφράσας ἐν τῇ αὐτῇ Βιβλιοθήκῃ τὴν Μαχαβαράταν. Πράγματι ὁ διακεκριμένος σανσκριτολόγος εἶνε καὶ ἄριστος γνώστης τῆς νέας ἡμῶν γλώσσης, ἣν καὶ λαλεῖ μετὰ πολλῆς εὐχερείας. Εἶνε δὲ τὸ δημοσίευμα τοῦτο μνημόσυνον μὲν εὐλαβείας πρὸς ἕνα τῶν πρώτων ἐπιφανῶν συλλογῶν τῶν δημοτικῶν ᾠμάτων τῆς νέας Ἑλλάδος, τὸν Νικόλαον Θωμασαῖον, ἐφ' ᾧ ἐπ' Ἰσῆς καυχᾶται ἢ τε γενέτειρα Δαλματία καὶ ἡ δευτέρα αὐτοῦ πατρίς Τοσκάνη, ἧς χάρισσα γωνία, τὸ Settignano πλησίον τῆς Φλωρεντίας, καλύπτει τὰ ὄστα αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ δεῖγμα στοργῆς πρὸς τὴν νέαν Ἑλλάδα. Καὶ δὴ τὸ βιβλίον παρεσκευάσθη, ὅπως ἐκδοθῆ τῷ 1902 ἐπὶ τῇ ἑκατοστῇ ἀμφοιστηρίδι τῆς γεννήσεως τοῦ Θωμασαίου, ἀλλὰ λόγο-ἀνεξάρτητοι τῆς θελήσεως τοῦ ἐκδοτοῦ ἐπεβράδυναν τὴν ἔγκαιρον ἐκδοσιν αὐτοῦ. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν ἐψυχράνθη ἡ πρὸς τὸν πρώτον συλλογέα εὐλάβεια καὶ ὁ πρὸς αὐτὸν θαυμασμὸς τοῦ κ. Παβολίνης, ὅστις, βάσειν τῆς νέας συλλογῆς λα-

δὼν τὴν τοῦ Θωμασαίου, κατώρθωσε νὰ προσδώσῃ καὶ εἰς τὰ νέα αὐτοῦ μέρη ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῆς ὅλην τὴν ποιητικὴν εὐωδίαν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἣν ἀποπνέει ὁ τρίτος τόμος τῶν τοῦ φιλέλληνος Δαλμάτου *Canti popolari Toscani Corsi Illirici Greci* (Ἐν Βενετία 1842).

Ἡ συλλογὴ ἐκείνη τοῦ Θωμασαίου περιεῖχεν, ὡς γνωστὸν, μικρὰν εἰσαγωγὴν καὶ σημειώσεις ἐν ἐκάστῳ ᾄσματι, τὸ κείμενον καὶ μεταφρασεῖν εἰς τὰ ἰταλικὸν γλαφυρὰν ἄμα καὶ πιστὴν. Ὁ δὲ κ. Παβολίνης συμπεριέλαβεν εἰς τὴν συλλογὴν αὐτοῦ συμφώνως πρὸς τὸ πρόγραμμα τῆς Βιβλιοθήκης, ἐν ἣ ἰδρυομένη αὕτη, μόνον τὰς μεταφράσεις καὶ τὰς σημειώσεις τοῦ Θωμασαίου, αἰτίνες ἐν τῇ βραχυλογίᾳ αὐτῶν εἶνε πολλάκις ἄριττοι καλαισθητικαὶ ἐρμηνεῖαι τῶν δημοτικῶν ἠμῶν ᾄσμάτων.

Δὲν περιέλαβε δὲ ὁ κ. Παβολίνης εἰς τὴν νέαν συλλογὴν ἅπαντα τὰ παρὰ τῷ Θωμασαίῳ περιλαμβανόμενα ᾄσματα, ἀλλὰ μόνον τὸ ἥμισυ περίπου. Ἐξηρέθησαν δ' αἱ ποικίλαι διατυπώσεις ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ ᾄματος καὶ τὰ ἥττονος ἀξίας. Ἀντὶ τῶν διὰ τοὺς λόγους τούτους παραλειφθέντων συμπεριελήφθησαν ἄλλα ἐβδουήκοντα ᾄσματα, μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας ἐπιλεγθέντα ἐκ διαφόρων νέων συλλογῶν νεοελληνικῶν δημοτικῶν ᾄσμάτων. Προσετέθησαν δὲ καὶ ὀγδοήκοντα δίστιχα, τὰ μὲν λοιπὰ ἐκ διαφόρων συλλογῶν, δεκάεπτά δ' ἐξ ἀνεκδότου συλλογῆς τετρακοσίων περίπου διστιχῶν ἐκ Σάμου, Ἰκαρίας καὶ Καλύμνου, εὐρισκομένης παρὰ τῷ κ. Κομπάρεττη, ὅστις ἔλαβεν αὐτὰ πρὸ ἰκανῶν ἐτῶν παρ' Ἑλλήνων φίλων. Καὶ τὰ μὲν λοιπὰ δίστιχα τῆς χειρογράφου ταύτης συλλογῆς εὐρίσκονται καὶ ἐν ταῖς μέχρι τοῦδ' ἐκδοθείσαις συλλογαῖς. Τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἀνεκδοτά, ἦτοι τὰ ἐν τῷ ἀγγελλομένῳ βιβλίῳ δεκάεπτά καὶ ἄλλα τριάκοντα περίπου ἐξεδόθησαν ἤδη πρότερον ὑπὸ τοῦ κ. Παβολίνης ἐν τῷ *Giornale della Società Asiatica Italiana* Τόμ. 15' σ. 89 - 95.

Μετέφρασε δὲ καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ παρεχόμενα νέα ᾄσματα καὶ δίστιχα ὁ κ. Παβολίνης ἐπ' ἴσης πιστῶς καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς ποιητικῆς ἐμπνεύσεως καὶ χάριτος, ἣτις διέκρινε καὶ τὸν Θωμασαίου. Ἐν δὲ τῇ κατατάξει τῶν ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Θωμασαίου παραληφθέντων καὶ τῶν νέων, συμμιχθέντων μετ' ἐκείνων, ὧν τὴν διάκρισιν διευκολύνει ὁ ἐν σ. 193 παρατεθεὶς πίναξ, ἐν ᾧ ἀναγράφονται καὶ αἱ προελεύσεις

αὐτῶν. ἠκολούθησεν ὁ κ. Παβολίνης τὸ σύστημα τοῦ Passow. Συνώδευσε δὲ τὰ ὑπ' αὐτοῦ μεταφρασθέντα ἄσματα δι' ἀξιολόγων σημειώσεων.

Ἐν δὲ τῇ Εἰσαγωγῇ τῇ προταχθείσῃ τῶν ἐν συνόλῳ ἐν τῷ βιβλίῳ περιλαμβανομένων 159 ἄσμάτων καὶ 188 διστίχων ὁ κ. Παβολίνης ἐξελέγχεται διαπνεόμενος ὑπὸ ὑπερόχου ἀγάπης πρὸς τὴν δημῶδη ἡμῶν ποιήσιν. ἦν θαυμάζει καθ' ὃν τρόπον ἐθαύμαζον αὐτὴν ὁ Fauriel καὶ ὁ Θωμασαῖος, ὧν σελίδας ὅλας παραθέτει. Οὐχὶ δὲ μικροτέρη εἶνε ἢ ὑπ' αὐτοῦ ἐπιδεικνυομένη ἐκτίμησις πρὸς τὴν δημῶδη ἡμῶν γλῶσσαν. Ἡ δὲ πρὸς ἀμφοτέρας στοργὴ ἐκδηλοῦται διὰ τοῦ ἐπιλόγου τῆς εἰσαγωγῆς τοῦδε « Καὶ ἐκ μὲν τῆς ἐπισταμένης καὶ διηνεκοῦς μελέτης τῆς γλώσσης ταύτης πολλὰ ἐδιδάχθησαν καὶ θὰ διδασχθῶσι γλωσσολόγοι καὶ λογοτέχνη, φιλόλογοι καὶ ψυχολόγοι, τοὺς δὲ θησαυροὺς τῆς ποιήσεως, ποιήσεως ἀληθοῦς καὶ βαθείας, τοὺς ὑπ' αὐτῆς ἀποκαλυπτομένους πολὺ περισσότεροι ἀπήλαυσαν καὶ θάπολαύσωσιν ».

Ἄς ἐπιτραπῇ τέλος νὰ παραθέσω ἐνταῦθα τὰς θερμὰς λέξεις, δι' ὧν ὁ φιλέλλην Ἰταλὸς καθηγητὴς συνώδευσε τὴν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμωνος ἀποστολὴν τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, ἅτε χαρακτηρίζουσας τὴν ἐπιβολὴν τοῦ ἔργου· « Γινώσκετε, ἔγραψεν ἡμῖν τῇ 9 Ἀπριλίου 1905, ὅπως ἀγαπῶ τὴν πατρίδα σας, δευτέραν πατρίδα πάντων τῶν ἀγαπώντων πᾶν ὃ τι ὠραῖον καὶ μέγα. Πιστεύω καὶ ἐλπίζω, ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο θὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ γνωρίσῃ ὅπως θησαυροὺς περιλαμβάνει ἡ ποιήσις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

« Τὸ ὄνομα καὶ ἡ τέχνη τοῦ Θωμασαίου ὑπῆρξαν δι' ἐμὲ ἐνθάρρυνσις ἅμα καὶ ἀπειλή. Ἐπραξα πᾶν ὃ τι ἠδυνάμην, ὅπως τὸ μέγιστόν μου ὄνομα μὴ δυσαρμοστῇ ὑπερέγαν παρατιθέμενον παρὰ τὸ ὄνομα ἐκείνου ».